

**THINK
SAFETY**

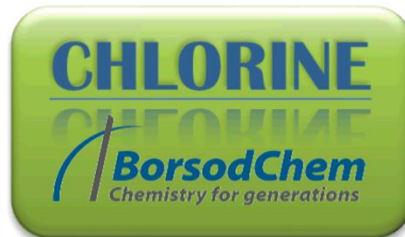
1ST

Környezet, biztonság, vegyipar...

Hogyan tovább...?

Bukszár Zsolt,
BorsodChem Zrt.

24. Környezetvédelmi és Iparbiztonsági
Konferencia, Visegrád
2024.04.17-19.

Változás = kihívás

2

BorsodChem Zrt. 1949-2024.

Közép-Kelet Európa egyik vezető vegyipari társasága

Alapítva: 1949. Borsodi Nitrogénművek Nemzeti Vállalat néven

Wanhua aquizíció: 2011.

Termelési tevékenység: Export 68 országba, 30+ iparág beszállítója

- **Kazincbarcika:** TDI, MDI, PVC, HPM, anilin, klór, nátron lúg, sósav, hipó, nátrium-szulfát
- **Csehország:** anilin, salétromsav

Kutatás-fejlesztés: Gödöllő

Árbevétel: 2021-ben 2 milliárd 517 millió €, 2022-ben 3 milliárd 52 millió €

Foglalkoztatás: 3300+ munkavállaló

Wanhua - BorsodChem globális hálózata

- Technical Center
- Production
- Office

A BorsodChem Zrt. első 75 éve...

Termékek megjelenése [kt]	Jelenlegi kapacitás [kt]
○ 1949. Műtrágya - 100	-
○ 1955. Ammónia - 37	100
○ 1963. Klór - 16	480 (576)
○ PVC - 6	350
○ 1979. CPE - 7,5	-
○ 1990. MDI - 60	400
○ 2002. TDI - 60	240
○ 2011. Salétromsav - 200	300
○ 2021. Termoplasztikus poliuretánok - 30	30
○ 2023. MNB - 240	240
○ 2024. Anilin - 200	200
○ 2025. ... ?	?

BorsodChem fő termékei

TDI

Termékek

TDI 80
TDI 65
TDI 100

Piacok

Bútorok és matracok
Autóipar
Burkolatok
Bevonatok, ragasztók,
tömítőanyagok
Öntött elasztomerek

Pozíció

Európában 3. hely

TDI 65 / 35

TDI 80 / 20

TDI 100

PVC és klóralkáli termékek

Termékek

PVC por
Nátrium-hidroxid oldat
Sósav oldat
Nátrium-hipoklorit
Salétromsav

Piacok

Építőipar
Csomagolóipar
Kábelek és drótok
Tímföld

Pozíció

Közép-Kelet Európában
2. hely,
Európában 6. hely

Ongrovil
S5258

Ongrovil
S5064

Ongrovil
S5167

Ongrovil
S5070

MDI

Termékek

Polimer MDI
Tiszta MDI
Vegyes izomerek
MDI variánsok:
Prepolimerek

Piacok

Építőipar
Autóipar
Háztartási eszközök
Bútoripar és
matracgyártás
Ruha- és cipőipar
Faipar

Pozíció

Világszinten 1.
helyen áll a Wanhua-
BorsodChem
Csoportot tekintve

Polimer
MDI

Monomer MDI

Speciális
anyagok (MDI
keverékek,
prepolimerek)

HPM MNB és Anilín

Termékek

Termoplasztikus
poliuretán
elasztomer (TPU)

Piacok

Higiéniai és
egészségügyi termékek
Ruha- és cipőipar

Termékek

Mono-
nitrobenzol
Anilín

Felhasználás

Anilín gyártás
alapanyagaként
MDI gyártás
alapanyagaként

Poliol

Orvostechikai eszközök

Autóipar

Tartályok és
csővezetékek

Termék
Anilín

Monomer
MDI gyártás

„Pedig jó ötletnek tűnt...”

- **Ipari forradalom:** jelentős életminőség növekedés, **1770-1850**
→ **savas eső**, 1852., **szmog**, 1905., **globális éghajlatváltozás**, 1950. stb.
- **Azbeszt:** kiváló hő- elektromos szigetelő, tűzálló, 19. század vége → **légzéskárosodás 1932.** Egyesült Királyság; Európa, Japán, Ausztrália, Új-Zéland kivételével ma is használják...
- **Heroin:** fájdalomcsillapító, „függőséget nem okozó morfiumpótló”, **1897.** → **kábítószer, 1924.**
- **Ólom-tetraetil:** növeli a motorok élettartalmát, oktánszám növelés, **1921.**
→ **ólom szennyezés, 1973-tól** korlátozás, **2021-től** globális kivezetés
- **Freon:** ideális hűtőrendszerekben, **1928.** → **ózon réteg lebontás**, korlátozás **1987.**, Montreáli jkv.
- **Metamfetamin:** alvászavar kezelése, teljesítménynövelés -katonaság, fogyasztószer **1938.**
→ **kábítószer** az **1970-es** évektől...
- **DDT:** rovarirtószer, **1934.** → **kumulatív mérég, rákkeltő 1965-től**, de számos országban még ma is gyártják és használják...
- **Orange Agent:** gyomirtó, **1946.**, lombozat irtó-vietnámi háború, **1961-1971.** → **kumulatív mérég, rákkeltő, reprodukciót károsító hatások** az **1980-as** évektől...

Kazincbarcika leállított technológiái

- **1963.:** kőszén alapú vegyipar helyett **kőolaj alapú vegyipar.**
- **1990.:** bezárásra került a **Nehézbetongyár**, ami nagyobb beton elemeket, „házgyári panel” elemeket és útpadkák lezárásához készült köveket gyártott.
- **1991.:** **Műtrágyagyártás** fejeződött be a BorsodChem jogelődnél a Borsodi Vegyi Kombinátban.
- **1999.:** **Könnyűbetongyár**, kohósalak, porszénhamu-gázsilikátot, gázbetont állított elő, bezárt.
- **2006.:** a bánya bezárások miatt a **Szénosztályozómű** fokozatosan csökkenő terhelésen üzemelt, majd Lyukóbánya bezárását, követően megállt és elbontásra került.
- **2011.:** villamos energiát és gőzt termelő **AES kazincbarcikai hőerőmű**, véglegesen leállítva.

8

Higany használat korlátozása, mérőföldkövek

- **1932:** Japán, **Minamata**, **Chisso** elkezdte higany tartalmú katalizátorral az acetaldehid termelést.
- **1951:** **Chisso** módosította a katalizátort, amely során **metil-higany** került a közeli öböl vizébe
- **1956: Minamata-öböl „rejtélyes” megbetegedések**, **1959:** vizsgálat, **szerves higany vegyület** okozta
- **1989: Bázeli egyezmény**, **veszélyes hulladékok** szállításáról és ártalmatlanításának ellenőrzéséről
- **1992: Riói egyezmény**, a biológiai sokféleségről, közös felelősségvállalás, globális cselekvés
- **1998: Rotterdami egyezmény**, a **veszélyes vegyi anyagok** és nemzetközi kereskedelméről
- **2001: Stockholmi egyezmény**, **környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról**
- **2005: EU stratégia** a higanyra vonatkozóan.
- **2008: EU rendelet** a higany kiviteli tilalmáról és tárolásáról.
- **2013: Minamata Egyezmény**, higanykibocsátás, használat, kereskedelem ellenőrzése, a **higany használat csökkentéséről** és **megszüntetéséről**. Szövegét **128 ország** írta alá.
- **2013: USA rendelet** a **higany kiviteli tilalmáról**.
- **2014: BAT dokumentum**, Klóralkáli elektrolízisről, higanykatódos technológia kikerül belőle
- **2016: BAT dokumentum**, légtér kibocsátás, egyezmény aranybányászat nemzeti cselekvési tervről
- **2017: Minamata Egyezmény hatályba lépése.**
- **2018:** Higanyos acetaldehid **termelés globális tilalma**, **BC leállítja a higanykatódos klór üzemét**
- **2020:** Higany tartalmú termékek, elem, növényvédőszer... **termelés, kereskedelem globális tilalma**
- **2022: BorsodChem Zrt. befejezi a higanykatódos klór gyártó technológia leszerelését**

- **1953: BITC** megalakult a Nemzetközi Klór Iroda, az EuroChlor közvetlen elődje. Tevékenysége a **gyártástechnológia, munkahelyi biztonság, környezetvédelem** terén ágazati **statisztikák** gyűjtése, **együttműködés**. 1972-ben létrehozta a termelési, tárolási és szállítási biztonság munkacsoportot (**GEST**), amely ajánlásokat tett közzé.
- **1989.: EuroChlor, az európai klóralkáli termelők szövetsége**, megalapítás a **Greenpeace** által vezetett klór ellenes kampány miatt, hogy tájékoztatást nyújtson a kormányzati szabályozók és a nyilvánosság számára.
Tagjai az európai klór-, nátrium-hidroxid termelési kapacitás 97 %-át képviselik. 38 cég, 19 országban 62 telephely.
A **CEFIC** (Európai Vegyipari Tanács) ágazati csoportja és a **WCC** (Klór Világtanács) tagja **Együttműködik** az európai hatóságokkal, pl. az Európai Integrált Szennyezés Megelőzési és Ellenőrzési Irodával a **BAT** (Best Available Techniques) dokumentum elkészítésében **1991-től része** az **ECDC** (Európai Klórszármazékok Tanácsa), az **ECSA** (Európai Klórozott Oldószerek Szövetsége) és a **Klórozott Paraffinok ágazati csoportja** is
- **Fő tevékenység:**

Együttműködés a termelési módszerek, a biztonság és a környezetvédelem terén!

Higanykatódos klór üzemek leállítása

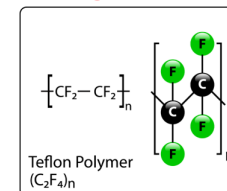

- **1956: Minamata-öböl „rejtélyes” megbetegedések** – előzmény...
- **2013.12.11.** életbe lépett az **Európai Bizottság 732/2013/EU határozata: a higanykatódos klórgyártó technológia nem tekinthető BAT technológiának, ezért le kell állítani.** A higanycellás üzemek leszereléséhez és átalakításához kapcsolódóan a higany emisszió és a környezeti kockázat csökkentése érdekében a **CAK BAT határozat leszerelési terv kidolgozását és végrehajtását** írta elő.
- **Környezetvédelmi Hatóság BO/16/104-7/2016.** számú egységes környezethasználati engedélyben a fenti határozatoknak megfelelően **előírta a higanyos technológia felszámolására vonatkozó leszerelési terv benyújtását.**
- **Környezetvédelmi hatóság a benyújtott leszerelési tervet elfogadta,** majd **2018.06.29. a Klór Üzem higanykatódos technológiája végleg leállításra került.**
- **Higany leürítési munkálatai 2018. júliusban** kezdődtek el.
- **Leszerelési és bontási munkálatok 2018.novemberben** kezdődtek el.
- **BAT,** vonatkozó jogszabályok és az EKHE előírások betartásával a **BorsodChem Higanykatódos technológia leszerelése, felszámolása 2022.12.31-ig** megtörtént.

A következő kihívás...

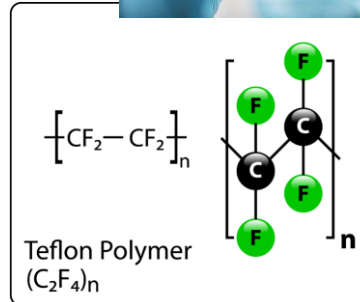
- **1840: Műanyag - mikroműanyag** - ideális helyettesítőanyag számos alkalmazásnál,
→ **nehezen bomlik le a környezetben, a mikroműanyag már szinte mindenhol megtalálható**
- **1948: PFAS (teflon):** ideális ellenállóképesség és tapadásgátlás,
→ **nem bomlik le a környezetben - „örök anyag” - ”forever chemicals”**
- **1960: Lágyítószer:** növeli a PVC rugalmasságát,
→ **lehetséges fejlődést és reprodukciót károsító hatások** → Kanadában **1994-től** korlátozások
- **1974: Édesítőszer:** segít az elhízás és a cukorbetegség elleni harcban
→ **potenciális rákkeltő anyag** (aszpártám)

A fluor és vegyületeinek sokrétű felhasználása

PFAS APPLICATIONS

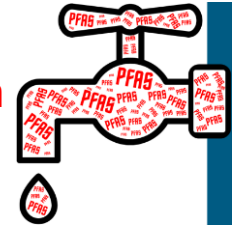

Miért PFAS és miért nem?

PFAS:

- **Per- és polifluor-alkil anyagok** (per- and polyfluoroalkyl substances)
- **~10.000** anyagból álló család, amelyek **alig képesek lebomlani a környezetben**
- A **termelés 60 % 7 céghez** köthető, közülük 3 gyárt elektrolizáló membránt
- A globális felhasználás **~1400 kt**
- A felhasznált mennyiség az **EU-ban 40 kt** volt **2020-ban**, **40 % szállításhoz, tömítések, vezetékek, bevonatok, üzemanyagcellához** szükséges anyagok köthető

Előnyös tulajdonságaik:

- Víz-, olaj- és szennyeződéstaszító képesség, tartósság extrém körülmények (magas hőmérséklet / nyomás, sugárzás, vegyszerek) között, elektromos és hőszigetelés

Használatuk:

- Ruházati cikkek, szőnyegek, kozmetikumok, elektronikai cikkek és félvezetők, élelmiszerekkel érintkező anyagok, tűzoltóhab, bőr, kenőanyagok, orvosi eszközök, tapadásmentes edények, síviasz, textíliák, kárpitozott bútorok, stb.

Miért PFAS és miért nem?

Klóralkáli ipart potenciálisan érintő PFAS anyagok:

- Védőeszközök/ruházat, hűtőközegek, tömítések, zsírok/kenőanyagok, cső/szelep/készülék bevonatok, habok, szűrő anyagok, membránok/diafragmák

Miért van szükségünk PFAS korlátozásra?

- **Káros hatások a környezetre és az emberi egészségre**
- **Kibocsátások** az élelciklus minden szakaszában előfordulnak
- **Jelenlétük a környezetben, az emberekben és gyermekeinkben.**
- **Nagyon magas perzisztenciával** rendelkeznek, nehezen eltávolíthatók
- A környezetben ú.n. „**örökké vegyi anyagok**” – „**forever chemicals**”
- **Veszélyeztetik az ivóvizünket**
- **Akadályozzák** a körforgásos gazdaságra való átállást
- Európai Gazdasági Térségen belüli használatából származó **ellenőrizetlen kockázat**
- **EU-szintű szabályozás**, intézkedések szükségessége

A történelem legszélesebb körű korlátozási javaslata

PFAS korlátozása röviden:

- **Ha a kibocsátásokat nem minimalizálják, a káros hatások elkerülhetetlenek.**
- **Időben korlátozott eltérések** bizonyos felhasználásokra
- **Ipar:** Erőfeszítések szükségesek az **alternatívákra** való átálláshoz
- **Környezet: 95 % kibocsátás csökkentés.** Ha nem történik intézkedés, társadalmi költségek meghaladják a korlátozáshoz kapcsolódó költségeket.

Nagyon magas perzisztencia:

- **Káros hatások,** bioakkumuláció, mobilitás, nagy hatótávolságú szállítási potenciál,
- **Felhalmozódás a növényekben, hatások az emberi egészségre és az ökoszisztémákra,**
- **Endokrin tevékenység,** keverékhatások, **minden PFAS vagy önmagában perzisztens** vagy más **perzisztens** PFAS anyagokká bomlik le, perzisztencia a **szén-fluor kötés erőssége** miatt, a PFAS anyagok évtizedekig-évszázadokig a környezetben maradnak „**forever chemicals**”.

Hogyan kerülhetjük el őket?

- ✓ **Teljesen elkerülni nem tudjuk őket,** de néhány **szokásunkon tudunk változtatni...**
- ✓ **Minimalizáljuk az élelmiszerekből származó kitettséget: kevesebb csomagolt étel,**
  - ✓ **kerüljük a tapadásmentes edényeket, inkább üveg mint műanyag edényeket használata,**
  - ✓ **igyunk szénszűrős vízszűrő készülékkel szűrt vizet, hagyjuk a mikrós popcornot...**

PFAS korlátozás, mérőföldkövek Európában

- **2021. július:** öt EU tagország, Dánia, Németország, Hollandia, Norvégia és Svédország felkérve a **korlátozási javaslat** elkészítésére, mely célja az emberi egészség és a környezet védelme.
- **2023. február 07.:** korlátozási javaslat, **gyártás, forgalomba hozatal és felhasználás tilalma minden PFAS anyagra önmagában**, vagy más anyagok/keverékek/árucikkek összetevőjeként meghatározott koncentrációs határ felett. Javasolt **átmeneti időszak 18 hónap** a korlátozás hatálybalépését követően. **Egyedi kérelmek** esetében korlátozott, a korlátozás hatálybalépésétől számított **5-12 év** közötti vagy **korlátlan idejű mentesség** mellett.
- **2023. március 22.:** 6 hónapos kockázat értékelési **konzultáció** indítása.
- **2023. december:** 60 napos társadalmi-gazdasági **konzultáció** indítása.
- **2024.Q2:** ECHA, Európai Vegyianyag Ügynökség ezek figyelembe vételével küldi el véleményét az Európai Bizottságnak.
- **2024.Q4 vagy 2025.Q1:** Az **Európai Bizottság** a **REACH Bizottság** bevonásával elkészíti a javaslatát.
- **2025.Q4 vagy 2026.Q1:** Az **Európai Bizottság** javaslata alapján az **Európai Parlament** és az **Európai Unió Tanácsa** határozatot fogad el a korlátozásról.

PFAS összefoglalás

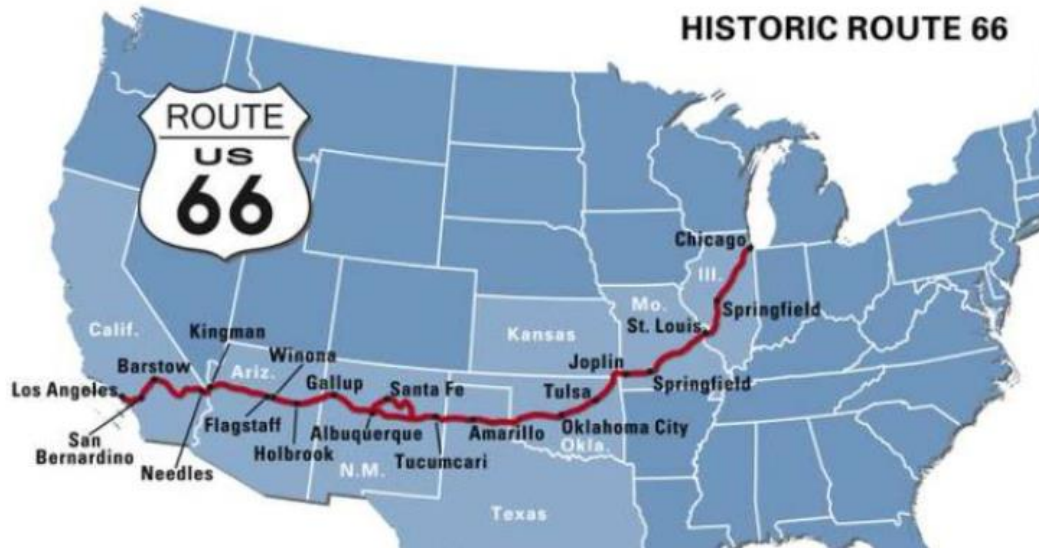

- Európában kb. **10.000 szennyezett hely 0,1 ppb fölött, közel 2.000 helyen 10 ppb fölött...**
- **Legszennyezettebb régiók:** Benelux államok, Németország, Olaszország, Finnország, Dánia
- Szennyezések **~56 % köthető tűzoltási tevékenységhez, 22 % hulladék kezeléshez**
- **Már megtalálhatók a levegőben és a porban,** így nagy távolságokat tesznek meg a légkörben,
- **Megtalálhatók az esővízben és a legtöbb víztestekben, szennyezik a talajt is...**
- **Az ivóvíz mentesítése Európában 100 md € fölötti összeg, az USA-ban ~400 md \$...**
- Egyes gyártók már reagáltak, pl. **3M 2026-ig befejezi a PFAS tartalmú termékek gyártását**
- Nem az alkalmazást, az **emissziót akarják korlátozni**
- Ahol kiváltható az alkalmazás, ott a **kiváltás a cél**
- **Teljes életciklus tekintetében vizsgálják az anyagokat,** így engedélyezett alkalmazás esetén is korlátozhatják az alkalmazás utáni tevékenységet (pl. lerakás tiltása)
- Ha egy alkalmazást magát nem korlátoznak, de a **gyártók dönthetnek** úgy, hogy **a termék előállítását beszüntetik** (mert maga a gyártás okoz emissziót)
- **Nagy felhasználóknál is vizsgál(hat)ják az emisszióit,** pl. a tisztított szennyvízből
- **EuroChlor támogatja a CEFIC kérését,** miszerint más műszaki megoldásokkal nem kiváltható területeken pl. elektrolizáló membrán, **PFAS felhasználásra korlátlan idejű mentesség legyen**

Mennyi is az 1 ppb?

- **1 ppb** = one **p**art **p**er **b**illion dimenziómentes mértékegység, az egész 1 milliárdod része
- Nagyságrendileg olyan, mintha kb. **3,9 mm átmérőjű, 0,20-0,35 karátos, 0,04-0,06 g gyémántot kellene megtalálnunk...**
- Az Egyesült Államok és talán a világ egyik leghíresebb útjának, az **U.S. Route 66 3.940 km** teljes hosszán.

CHANGE = CHALLENGE

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

DISCOVER OUR NEW WEBSITE
FEDEZZE FEL ÚJ HONLAPUNKAT

www.borsodchem.com

